

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ ๔
The 4th National and International Conference, 2024

เนื่องในวาระครบรอบวันสถาปนา ๔๐ ปี วิทยาเขตเชียงใหม่
On the occasion of 40 Years Anniversary, Chiang Mai Campus

ภูมิพลังสร้างสรรค์ และพุทธนวัตกรรมในสังคมร่วมสมัย

Soft Power and Buddhist Innovations
for Contemporary Society

SBCS

วันที่ ๒๓-๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๗
Date: 23rd – 24th August 2024

ณ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

At Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

PaMiang Sub-district, Doisaket District, Chiang Mai, Thailand

ความเท่าเทียมทางเพศในยุค AI

Gender Equality in the AI Era

อภิชนา ฤชัย, มะลิ ทิพพ์ประจง, กิตติพงษ์ โคตรจันทิก

Apichanya Rachachai, Mali Thipprajong, Kiti Phong Kotchantuek

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

Phetchaburi Buddhist College

Email:thipprajongmali@gmail.com

บทคัดย่อ

ความเท่าเทียมทางเพศจะถูกพูดถึงเป็นอย่างมากในแต่ละช่วงยุคสมัย จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศก็จะมุ่งสร้างความเท่าเทียมทั้งด้านโครงสร้างการบริหารจัดการพัฒนาประเทศ การให้ประชาชนทุกเชื้อชาติศาสนาไม่ว่าจะเป็นเพศอะไรก็จะมีส่วนร่วมในการสร้างความเท่าเทียมให้กับประเทศได้ในทุกมิติของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองการแสดงถึงสิทธิหน้าที่ของพลเมืองของแต่ละประเทศได้อย่างเท่าเทียมกัน บางประเทศก็มีการออกกฎหมายมารับรองแต่ก็มีบางประเทศที่ยังไม่ได้ประกาศในกฎหมายก็ยังมีอยู่

คำสำคัญ: เท่าเทียม, เพศ, ยุค AI

Abstract

Gender equality is a topic that has been widely discussed across different eras. It is evident that various countries are striving to create equality in the structure of national development, ensuring that people of all races, religions, and genders can participate in fostering equality across all dimensions of society—whether in social, economic, political, or governance aspects. This includes the equal expression of rights and duties of citizens in each country. While some countries have enacted laws to guarantee gender equality, there are still others where such legal recognition has yet to be established.

Keywords: Equality, Gender, AI era

บทนำ

ความเท่าเทียมทางเพศจะถูกพูดถึงเป็นอย่างมากในแต่ละช่วงยุคสมัย จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศก็จะมุ่งสร้างความเท่าเทียมทั้งด้านโครงสร้างการบริหารจัดการพัฒนาประเทศ การให้ประชาชนทุกเชื้อชาติศาสนาไม่ว่าจะเป็นเพศอะไรก็จะมีส่วนร่วมในการสร้างความเท่าเทียมให้กับประเทศได้ในทุกมิติของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองการแสดงถึงสิทธิหน้าที่ของพลเมืองของแต่ละประเทศได้อย่างเท่าเทียมกัน บางประเทศก็มีการออกกฎหมายมารับรองแต่ก็มีบางประเทศที่ยังไม่ได้ประกาศในกฎหมายก็ยังมีอยู่การเท่าเทียมทางเพศเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดประวัติศาสตร์มนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรี สิทธิคนหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) หรือการพยายามลดความเหลื่อมล้ำทางเพศในสังคม ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงแค่การมุ่งเน้นไปที่การสร้างเสมอภาคทางเพศในการเข้าถึงสิทธิและโอกาสต่างๆ ในสังคม แต่ยังหมายถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถแสดงออกและพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ถูกจำกัดโดยปัจจัยทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของพวกเขา

ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างมาก AI ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การดำเนินงานในหลายๆ ด้านมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง เช่น การทำงาน การศึกษา การแพทย์ และการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม การพัฒนา AI ก็มีความเสี่ยงที่จะส่งเสริมความเหลื่อมล้ำทางเพศ หากไม่มีการออกแบบและพัฒนาอย่างรอบคอบ ตัวอย่างเช่น อัลกอริธึม AI ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาโดยใช้ข้อมูลที่มีความลำเอียงทางเพศอาจทำให้ AI ทำงานโดยมีความลำเอียงเช่นเดียวกัน

ในยุคนี้ การพัฒนา AI ที่มีความเป็นธรรมและเท่าเทียมทางเพศจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่เพื่อให้ AI ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นการรับรองว่า AI จะไม่กลายเป็นปัจจัยที่เพิ่มความเหลื่อมล้ำทางเพศในสังคม นอกจากนี้ การสนับสนุนและส่งเสริมการเท่าเทียมทางเพศในวงการเทคโนโลยีดิจิทัลยังเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา AI อย่างเท่าเทียม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา AI ที่มีความเป็นธรรมและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้คนในสังคมได้อย่างแท้จริง

ในบทความนี้ จะสำรวจประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับการเท่าเทียมทางเพศในยุค AI รวมถึงปัญหาและข้อกังวลที่เกิดขึ้น แนวทางในการพัฒนา AI ที่สนับสนุนการเท่าเทียมทางเพศ และมาตรการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในสังคมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี.

ความหมายของการเท่าเทียม

1. ความหมายของการเท่าเทียม

การเท่าเทียมหมายถึงการให้สิทธิ โอกาส และการปฏิบัติที่เสมอภาคและยุติธรรมแก่ทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เพศ อายุ ศาสนา หรือสถานภาพทางสังคม แนวคิดเรื่องการเท่าเทียมมุ่งเน้นให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการของสังคม เช่น การศึกษา การงาน การเข้าถึงบริการสุขภาพ และการแสดงออกทางการเมือง

2. การเท่าเทียมทางเพศ

การเท่าเทียมทางเพศเฉพาะเจาะจงไปที่ความเสมอภาคระหว่างเพศหญิงและเพศชาย (หรือเพศอื่นๆ) ในทุกๆ ด้านของชีวิต การเท่าเทียมทางเพศไม่ใช่แค่การให้โอกาสแก่เพศหญิงในทุกๆ ด้านเหมือนกับเพศชาย แต่ยังหมายถึงการลดการกดขี่ การลดความเหลื่อมล้ำ และการส่งเสริมให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างเท่าเทียม โดยไม่ถูกจำกัดโดยกรอบความคิดแบบเก่า หรือการกำหนดบทบาททางเพศที่ตายตัว

3. การเท่าเทียมในยุคดิจิทัลและ AI

ในยุคดิจิทัลและการพัฒนาของ AI การเท่าเทียมมีความหมายที่กว้างขึ้นและรวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยี โอกาสในการพัฒนาและใช้ AI อย่างเท่าเทียม และการลดความลำเอียง (Bias) ที่อาจเกิดขึ้นจากการออกแบบและการใช้งาน AI การเท่าเทียมในบริบทนี้ยังหมายถึงการพัฒนาและใช้งาน AI ที่ไม่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำหรือกดขี่ใดๆ ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การเท่าเทียมเป็นหลักการพื้นฐานที่สังคมต้องยึดถือเพื่อสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเป็นธรรม ทุกคนควรมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและมีโอกาสในการพัฒนาตนเองโดยไม่ถูกจำกัดโดยปัจจัยทางสังคมใดๆ

การเท่าเทียมทางเพศ

1. ความหมายของการเท่าเทียมทางเพศ

การเท่าเทียมทางเพศหมายถึงการให้โอกาส สิทธิ และการปฏิบัติที่เสมอภาคแก่บุคคลทุกเพศ โดยไม่คำนึงถึงเพศสภาพ เพศวิถี หรืออัตลักษณ์ทางเพศ แนวคิดนี้มุ่งเน้นให้ทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากร โอกาส และสิทธิในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการศึกษา การทำงาน การได้รับค่าตอบแทน การแสดงออกทางการเมือง การเข้าถึงบริการสุขภาพ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมอื่นๆ

2. ความสำคัญของการเท่าเทียมทางเพศในสังคม

การสร้างความเท่าเทียมทางเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมและยุติธรรม ความเท่าเทียมทางเพศไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของสิทธิมนุษยชนเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม การที่ทุกคนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในสังคม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการเสริมสร้างความมั่นคงของสังคม

3. ความท้าทายในการบรรลุการเท่าเทียมทางเพศ

แม้ว่าจะมีการพยายามส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในหลายประเทศและหลายภาคส่วนของสังคม แต่ยังคงมีความท้าทายหลายประการที่ต้องเผชิญ เช่น

การลำเอียงทางเพศในสถานที่ทำงาน: การที่ผู้หญิงหรือคนกลุ่มหลากหลายทางเพศยังคงเผชิญกับการกีดกันหรือความไม่เท่าเทียมในการได้รับตำแหน่งสูงๆ ในองค์กร

การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา: ในบางประเทศหรือบางพื้นที่ การเข้าถึงการศึกษาของผู้หญิงหรือเด็กผู้หญิงยังคงถูกจำกัดโดยประเพณีหรือความเชื่อทางสังคม

การลำเอียงทางเพศในสื่อและวัฒนธรรม: สื่อและวัฒนธรรมที่สะท้อนภาพลักษณ์ของเพศที่ไม่เท่าเทียม เช่น การเสนอภาพผู้หญิงในบทบาทที่ด้อยกว่าผู้ชาย หรือการกีดกันทางเพศของกลุ่มหลากหลายทางเพศ

4. การเท่าเทียมทางเพศในยุค AI

ในยุคของการพัฒนาเทคโนโลยี AI การเท่าเทียมทางเพศยังเป็นประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก AI สามารถส่งผลกระทบต่อหลายๆ ด้านของชีวิต เช่น การคัดเลือกบุคลากร การพิจารณาสินเชื่อ หรือการจัดหาบริการทางสุขภาพ หาก AI ถูกพัฒนาหรือใช้งานโดยไม่มี การพิจารณาถึงความเท่าเทียมทางเพศอย่างรอบคอบ อาจทำให้เกิดการลำเอียงทางเพศที่ฝังลึกลงในกระบวนการทางดิจิทัลและทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้น

การสร้างความเท่าเทียมทางเพศจึงต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกและสร้างสังคมที่ทุกคนมีโอกาสในการเติบโตและพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

การเท่าเทียมทางเพศในยุค AI

1. ความหมายของยุค AI

ยุค AI หมายถึงช่วงเวลาและเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI) เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ AI ถูกนำมาใช้ในหลากหลายด้าน ตั้งแต่การแพทย์ การศึกษา ธุรกิจ ไปจนถึงการให้บริการทางสังคมและภาครัฐ AI ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้การทำงานของมนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยแก้ไขปัญหาคับข้องใจด้วยความรวดเร็วและแม่นยำ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาและใช้งาน AI ก็มีผลกระทบที่ต้องพิจารณา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของการเท่าเทียมทางเพศ

2. ผลกระทบของ AI ต่อการเท่าเทียมทางเพศ

AI มีศักยภาพในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ แต่ก็สามารถสร้างความเหลื่อมล้ำทางเพศได้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับวิธีการออกแบบและการใช้งาน ตัวอย่างเช่น

การลำเอียงทางเพศในอัลกอริธึม: อัลกอริธึมของ AI มักถูกพัฒนาขึ้นจากข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน หากข้อมูลเหล่านั้นมีความลำเอียงทางเพศหรือไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเพศ AI ที่ถูกพัฒนาขึ้นจากข้อมูลเหล่านี้อาจทำงานโดยมีความลำเอียงเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น AI ในการคัดเลือกบุคลากรที่อาจไม่ให้ความสำคัญกับผู้สมัครที่เป็นเพศหญิง หรือ AI ในการตรวจสอบสภาพที่อาจมีอคติต่อผู้หญิงหรือคนกลุ่มหลากหลายทางเพศ

การออกแบบ AI ที่ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเพศ: การพัฒนา AI ที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศอาจทำให้ AI ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานทุกกลุ่มเพศได้อย่างเท่าเทียม ตัวอย่างเช่น AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพที่อาจไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างทางเพศในการวินิจฉัยและการรักษาโรค

3. ความสำคัญของการพัฒนา AI ที่เป็นธรรม

การพัฒนา AI ที่เป็นธรรมและเท่าเทียมทางเพศไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของการสร้างเทคโนโลยีที่ไม่มีความลำเอียง แต่ยังหมายถึงการรับรู้และแก้ไขปัญหาคับข้องใจทางเพศที่มีอยู่ในสังคมและถูกฝังอยู่ในข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนา AI การมีผู้พัฒนาที่มาจากหลากหลายเพศและกลุ่มอัตลักษณ์ทางเพศสามารถช่วยให้ AI มีความครอบคลุมและเป็นธรรมมากขึ้น

4. บทบาทของ AI ในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ

แม้ว่า AI จะมีความเสี่ยงที่จะสร้างความเหลื่อมล้ำทางเพศ แต่หากใช้อย่างถูกต้อง AI ก็สามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ ตัวอย่างเช่น

AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียม: AI สามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อระบุปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศในองค์กรหรือสังคม เช่น การวิเคราะห์

ความแตกต่างในเรื่องของค่าจ้างหรือการเลื่อนตำแหน่งของผู้หญิงและผู้ชาย

AI ในการสร้างเครื่องมือที่สนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศ: AI สามารถถูกพัฒนาเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนผู้หญิงและคนกลุ่มหลากหลายทางเพศในการเข้าถึงโอกาสและสิทธิ์ต่างๆ เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มที่ช่วยให้ผู้หญิงมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือการศึกษาได้มากขึ้น

5. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนา AI ที่สนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศ

เพื่อให้ AI มีบทบาทในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ แนวทางที่สำคัญประกอบด้วย:

การพัฒนา AI ด้วยข้อมูลที่หลากหลายและเป็นธรรม: การใช้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นธรรมในการพัฒนา AI จะช่วยลดความลำเอียงทางเพศในอัลกอริธึม

การมีส่วนร่วมของผู้พัฒนาที่หลากหลายทางเพศ: การมีทีมพัฒนาที่ประกอบด้วยผู้คนจากกลุ่มเพศที่หลากหลายจะช่วยให้การออกแบบ AI คำนึงถึงความต้องการของทุกกลุ่มเพศ

การตรวจสอบและทดสอบ AI อย่างรอบคอบ: การตรวจสอบและทดสอบ AI เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีความลำเอียงทางเพศในกระบวนการทำงานของ AI

การพัฒนาและใช้งาน AI ที่เป็นธรรมและสนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศจะช่วยให้สังคมก้าวไปข้างหน้าอย่างยั่งยืนและเป็นธรรมในยุคดิจิทัล

สรุป

ความเท่าเทียมทางเพศในยุค AI ก็ย่อมสร้างความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นทั้งสังคม วัฒนธรรม มุมมองและทัศนคติในสังคมได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นทั้งยังเป็นการยอมรับการอยู่ร่วมกันของสังคมที่มีความหลากหลายทางเพศมากกว่าเดิมส่วนหนึ่งก็เป็นการสร้างความเท่าเทียมทางด้านความคิดและอคติของสังคมแบบดั้งเดิมให้มีการยอมรับของเพศที่มีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ตลอดถึงการยอมรับในบทบาทหน้าที่ของคนที่มีเพศที่มีความหลากหลายในการดำเนินชีวิตให้มีความสำคัญกว่าเดิม และสร้างความเท่าเทียมโดยใช้เครื่องมือทั้งด้านกฎหมายและและเทคโนโลยีเข้ามาสร้างการรับข้อมูลข่าวสารให้กว้างไกลและสามารถเข้าสู่สังคมต่างๆได้อย่างรวดเร็วและทันต่อยุคสมัยกว่าในอดีต

บรรณานุกรม

- กิตติยา อุดมธนสาร. (2564). AI กับการขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศ. ใน สุ
กัญญา ตระกูลลำทอง. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคดิจิทัล (หน้า 72-90).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมนิติ.
- ประภัสสร แสงนิล. (2563). ความเท่าเทียมทางเพศในยุคปัญญาประดิษฐ์: บทบาทของอัลกอ
ริทึม. วารสารสังคมศาสตร์และเทคโนโลยี. 15(3), 200-220.
- พิชญา ธรรมรักษ์. (2563). การวิเคราะห์บทบาทของปัญญาประดิษฐ์ในการส่งเสริมความเท่า
เทียมทางเพศในองค์กรธุรกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีสมร พวงสุวรรณ. (2562). ความเสมอภาคทางเพศในบริบทของเทคโนโลยีดิจิทัล.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Noble, S. U. (2018). **Algorithms of oppression: How search engines reinforce
racism.** New York: New York University Press.
- This book explores the biases embedded in search engine algorithms, which can
be related to the impact of AI on gender equality.
- West, S. M., Whittaker, M., & Crawford, K. (2019). Discriminating systems: Gender,
race, and power in AI. *AI Now Institute.* 1(1), 1-35.
- This article discusses how AI systems can perpetuate gender and racial biases,
emphasizing the importance of inclusive AI design.
- Dignum, V. (2020). Responsible AI: Designing AI for human values. In *AI Ethics*
Springer.
- This chapter provides insights into ethical AI design, including considerations for
gender equality.
- Harris, A. L. (2021). The role of artificial intelligence in gender bias within the
workplace (Doctoral dissertation). Stanford University.
- This dissertation examines how AI technologies can both challenge and reinforce
gender biases in professional settings.
- UN Women. (2020). Gender equality and AI: Challenges and opportunities. UN
Women. <https://www.unwomen.org/gender-equality-and-ai>
- This webpage discusses the implications of AI on gender equality and provides
recommendations for mitigating gender bias in AI.

Crawford, K. (2019, June 18). AI's gender problem. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2019/06/18/opinion/ai-gender-bias.html>

This article highlights the ongoing challenges of gender bias in AI and the need for more diverse perspectives in AI development.